

اصول موضوعه رفتار سیاسی در ایران

کیومرث اشتریان

برده نخست

اصل اقلیت‌ها و بزرگ‌ترین اقلیت: جوامع معمولاً از تنوع بالایی برخوردارند و هیچ گرایش سیاسی در اکثریت محض نیست. اغلب آنچه از آن به‌عنوان حکومت اکثریت یاد می‌شود، در واقع حکومت بزرگ‌ترین اقلیت است. از این‌رو است که معیار دموکراسی تنها نظر اکثریت نیست بلکه احترام به حقوق اقلیت نیز هست.

اصل نفی: آنگاه که در فرایندی تاریخی تنوع و تکثر سیاسی-اقتصادی پذیرفته نشود، جامعه به سوی قاعده نفی گرایش پیدا می‌کند؛ یعنی مردمان پیرامون آنچه «نمی‌خواهند» وحدت می‌یابند نه آنچه «می‌خواهند». اقلیت‌های کوچک علیه بزرگ‌ترین اقلیت جمع می‌شوند و قاعده نفی بزرگ‌ترین اقلیت شکل می‌گیرد. اصل مصادره: در میان اقلیت‌های یک جامعه متکثر، گروهی که بتواند خود را به خوبی و به صورت متشکل نشان دهد، ممکن است نفی عمومی را به سود خود مصادره کند.

اصل به‌توان‌رسانی نماد: گروهی که در رسانه‌های عمومی یا در قالب شورش و اغتشاش خود را به تظاهر اجتماعی برساند، به صورت تصاعد هندسی «نمود» می‌یابد و بیش از آنچه هست، به نظر می‌آید و می‌تواند «نفی» را به سود خود مصادره کند.

اصل ثبات‌خواهی: پارادوکس نفی و ثبات به این معناست که جامعه هم نفی می‌خواهد و هم ثبات. هرچه هزینه‌های جانی و مالی نفی بیشتر شود، جامعه ثبات‌خواهی را به نفی‌خواهی ترجیح می‌دهد.

اصل اغتشاش از پایین و اغتشاش از بالا: اغتشاش از پایین در تعارض با اصل ثبات‌خواهی است و مطالبه ثبات را تقویت می‌کند. اغتشاش از بالا سبب می‌شود اقلیت نتواند از اصل به‌توان‌رسانی نماد و مصادره نفی استفاده کند.

اصل تسری مطالبات: گروهی که پیرامون نفی به پیروزی برسد، بلافاصله با تسری مطالبات درونی مواجه می‌شود. یعنی پس از پیروزی، هر یک از اقلیت‌ها به دنبال مطالبات سیاسی، صنفی و قومی خود می‌روند و سلسله‌ای از مطالبات گسترش می‌یابد. دوباره روز از نو روزی از نو؛ اصل اقلیت‌ها بر اصل نفی غلبه می‌یابد.

برده دوم

یک جامعه فرضی را در نظر بگیرید که ۵۰ تا ۵۵ میلیون نفر بالای ۱۸ سال دارد و گرایش‌ها و گزینه‌های گوناگونی فراوی آن قرار دارد. پراکندگی گرایش‌ها و آرا از این قرار است (دقت کنید که همه این اعداد تخمینی است و استدلال‌های آن با مطالعات کمی یا کیفی پشتیبانی می‌شود که از حوصله این مقاله کوتاه خارج است):

طرفداران گزینه الف هشت میلیون، گزینه ب شش میلیون، گزینه پ شش میلیون، گزینه ت شش میلیون، گزینه ج شش میلیون، جمعیت خاکستری ۱۰ تا ۱۲ میلیون و جمعیتی هم که به دلایل گوناگون دچار پرتافتادگی اجتماعی است و در هیچ امر سیاسی حضور ندارد، هشت تا ۱۰ میلیون است. آمار جمعیت پرتافتاده اجتماعی از ۱۰ تا ۲۰ درصد در جوامع مختلف متغیر است و آن را نباید با جمعیت خاکستری اشتباه کرد. هر یک از این گزینه‌ها هم در درون خود از تکثر برخوردارند. مثلاً اگر ت نماد تجزیه‌طلبی باشد، قومیت‌های گوناگونی که در جغرافیای کشور پراکنده شده‌اند، هر یک بخشی از آرای شش میلیونی تجزیه‌طلبی را دارند. بنا بر اصل اول هیچ‌کدام از گروه‌ها اکثریت محض یا اکثریت مطلق را ندارند؛ یعنی همه گروه‌ها در اقلیت هستند یا در بهترین حالت بزرگ‌ترین اقلیت‌اند. در غیاب سیاستی که تنوع و تکثر اقتصادی-سیاسی را بپذیرد، هر کدام از اقلیت‌ها که حاکم باشند، بقیه گروه‌ها به سوی سیاست نفی گروه حاکم گرایش پیدا می‌کنند (اصل نفی). ناکارآمدی اقتصادی و فشار خارجی هم به نوبه خود گرایش به اصل نفی را افزایش می‌دهد. راه حل گروه حاکم افزایش کارآمدی سیاسی-اقتصادی و پذیرش تکثر اقتصادی-سیاسی در یک فرایند تاریخی است. گروه ب بیش از دیگر گروه‌ها ظرفیت بهره‌برداری از اصل نفی را دارد و با تظاهرات آرام یا شورش و اغتشاش می‌تواند به بهره‌برداری از اصل به‌توان‌رسانی نماد، کل ظرفیت نفی را به سود خود مصادره کند؛ حمایت خارجی هم که دارد، گروه تجزیه‌طلب

بنا بر ماهیت جدایی‌طلبی و انصرال ملی ظرفیت کنش سراسری ندارد.

یکشنبه ۵ بهمن ۱۴۰۴
۵ شعبان ۱۴۴۷
۲۵ ژانویه ۲۰۲۶
سال بیست‌ودوم
شماره ۵۲۱۳
۳۰ هزار تومان
۸ صفحه

ولادت امام زین العابدین (ع)ارتشیک می‌کویم

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید:
مروری بر نامزدهای اسکار ۲۰۲۶ • در جلسه سران سه قوه به میزبانی رئیس‌جمهور مطرح شد: ارائه گزارش بانک مرکزی از اقدامات معیشتی و تحولات بازار ارز

«شرق» در گفت‌وگو با کارشناسان، آینده کشور را در سایه عدم قطعیت‌های داخلی و خارجی واکاوی می‌کند

ایران در آزمون ۱۴۰۴

این پرونده را در صفحات ۲ و ۳ بخوانید.عکس:موسی خورابی/ایرنا

یادداشت

مثلث رشد وتوسعه در ایران امروز

مراد راهداری

دکترای اقتصاد و عضو هیئت علمی دانشگاه

مانند زمین، برق و... ابتدا با تخفیف و اقساط به سرمایه‌گذارها ارائه شود. همچنین انواع مجوزها در پنجره واحد طی زمان مشخص صادر شوند. برای مهار و جلوگیری از رخنه فساد احتمالی اداری، نظارت مقتضی بر فرایند ارائه خدمات وجود داشته باشد. ابزارهای سیاست‌های مالی و پولی، مانند اینکه به فرض تا پنج سال تخفیف مالیات بر سود را مشمول شوند یا وام با نرخ سود کمتر به بخش تولید ارائه شود، مواد اولیه یا حامل‌های انرژی مثل گاز و خدماتی از این دست، به صورت اعتباری و تسویه بعد از زمان فروش محصول انجام شود. یارانه‌های ارزی که هدفمند نبودند، این‌گونه هدفمند به بخش تولید داده و متناسب با آن نیز نتیجه‌گیری شود. این روی‌آوری به بخش تولید موجب می‌شود تا وجوه سرگردان و با گردش در دلالی و کار در محل‌های غیرتولیدی به بخش تولید منتقل شود. همچنین وضعیت اشتغال، تولید و تورم بهبود یابد.

ب. مردم‌سالاری، بنیان مرصوص نظام سیاسی کشور است. انقلاب اسلامی با شعار استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی شکل گرفت. حاکمیت‌های مدعی جمهوریت نباید در عمل مسخ شوند. در مورد مملکت ما، امام خمینی (ره) فرموده بودند که جدایی مردم از حکومت، موجب اضمحلال حاکمیت می‌شود و پیامبر (ص) نیز برای حکومت در مدینه از مردم بیعت گرفت. حضرت علی(ع) نیز به شرط بیعت آزادانه و انتخاب بدون زر و زور و تزویر، خلافت را پذیرفت و بر همین مبنای خطبه شقشقیه نسبت به قبل اعتراض خود را نشان داد. امام حسین(ع) نیز با فرض صحت رای و انتخاب مردم و ثابت‌قدمی آنها به سمت کوفه حرکت کرد که متأسفانه رای مردم مانند دوره برادرش سست‌بنیان بود و مأمور صحت‌یابی (جناب مسلم) را به شهادت رساندند و در عمل مانع ورود اهل بیت پیامبر و صحابه او به منطقه شدند. این شواهد نشان می‌دهد که حتی میان متخیان الهی نیز حاکمیت اسلامی با اذن و رضایت مردم مستقر می‌شود و این یک شرط ضروری است. نهادهای انتخابی در ایران مانند مجلس خبرگان رهبری، مجلس شورای اسلامی، انتخابات منطقه‌ای (روستا، شهر و استان)، همچنین ریاست‌جمهوری باید

وزیر پیشین جهاد کشاورزی مطرح کرد

تغییر رویکرد مافیا از سدسازی به انتقال آب

برگزیده‌ها

جزئیات توافق آمریکا با ناتو و نگرانی اروپا

گرینلند؛ نوک کوه یخ

کامبیز نوروزی، حقوق‌دان در گفت‌وگو با «شرق»:

حق اعتراض میان قانون و واقعیت

«چگونه به آبادانی ایران فکر کنیم؟» و دیالکتیک شکست

مردم بدون تاریخ

خطر در کمین است

نوبت به کوبا رسید؟

نگاه

قطعی اینترنت و پیامدهای آن در دانشگاه

یادداشتی از محسن هوشمند

استمرار انسداد اینترنت و از دست رفتن امنیت روانی

یادداشتی از پویا نعمت‌اللهی

یادداشت

اقتصاد ملی و نگاهی دیگر به مفهوم هزینه امنیت

ناصر ذاکری

کارشناس اقتصادی

تأمین امنیت یکی از اولین وظایف دولت‌هاست و همواره بخش مهمی از منابع مالی عمومی را به خود اختصاص می‌دهد. سهم هزینه‌های نظامی در بودجه سالانه کشورها و مقایسه آنها با یکدیگر، یکی از موضوعات مورد توجه تحلیلگران است. در چنین مطالعاتی، علاوه بر پرداختن به نقش مسابقات تسلیحاتی کشورها در پیشرفت فناوری‌های دفاعی، به جهت‌گیری سیاسی-نظامی کشورها و راهبردهای دفاعی آنها در مقابله با تهدیدات احتمالی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای نیز توجه می‌شود. البته هزینه‌های مرتبط با تأمین امنیت داخلی و برقراری نظم در داخل مرزهای جغرافیایی کشور را نیز باید در قالب هزینه‌های سرفصل طبقه‌بندی کرد. به بیان دقیق‌تر، دولت با تخصیص بخشی از منابع مالی جامعه برای تأمین امنیت کشور و دفع تهدیدات اعم از تهدیدات خارجی و مهار رفتارهای مجرمانه‌ای که امنیت شهروندان را به خطر می‌اندازند، تلاش می‌کند شرایطی را در داخل کشور ایجاد کند که از یک سو آرامش و آسودگی خیال شهروندان به بهترین نحو تأمین شود و از سوی دیگر فضا برای گسترش فعالیت‌های سالم و مولد اقتصادی آماده شود. همچنین بروز دشواری در مسیر تأمین مواد اولیه یا کالاهای مصرفی مهم که کمبود آنها گردش سالم فعالیت اقتصادی کشور را مختل می‌کند یا بروز بیماری‌هایی که سلامت گروه بزرگی از شهروندان را به خطر می‌اندازد نیز با مقوله امنیت ارتباط تنگاتنگ پیدا می‌کند. اما در نگاهی گسترده‌تر، به‌ویژه در یک جامعه درحال‌توسعه که هنوز موفق به بهبود کیفیت زندگی اعضای خود و رهاندن آنان از چنگال فقر مطلق نشده است، امنیت و هزینه‌های تأمین آن سرفصل بسیار مهم دیگری را هم شامل می‌شود.